

ГЕОДЕЗІЯ

ПРОФЕСОРОВІ АПОЛЛІНАРІЮ ОСТРОВСЬКОМУ – 80

**Визначному українському вченому-геодезисту,
заслуженому діячу науки й техніки України,
доктору технічних наук, професорові кафедри геодезії
Національного університету “Львівська політехніка”**

**Аполлінарію Львовичу Островському
виповнюється 80 років**

Він народився 19 січня 1923 року в селі Галузинці Вовковинецького району Вінницької області (тепер Деражнянський район Хмельницької області). Батько, Лев Мартинович (1897 – 1984) походив із польської шляхетної родини, а мати, Христина Данилівна (1898 – 1963) – з української малоземельної родини Мельників.

У 1929 році родину розкуркулили, але батькові вдалось втекти від НКВС: спочатку він ховався у Білорусії на лісорозробках, а згодом у Маріуполі в порту. У 1931 році батько таємно викликав у Маріуполь сім'ю, де Аполлінарій Львович пішов до першого класу. Однак із міркувань безпеки, того ж року родина без батька повернулась до Галузинців. Середню школу Аполлінарій Львович закінчив із відзнакою у Вовковинцях, а 22 червня, в день випускного вечора, почалась Велика Вітчизняна війна. Районний військовий комісаріат планував відрядити його на навчання до Серпухівського військового училища, але вже наприкінці літа німці окупували село Галузинці. Юнак спочатку навчався у Вовковинецькій школі механізації сільського господарства, а згодом – у Барській сільськогосподарській школі. Там він уперше довідався про геодезію. У Барі ще з довоєнних часів працював землепорядником межовий інженер Б.В. Хворостовський, випускник Його імператорської Високості Великого князя Костянтина межового інституту в Москві, який став навчати знімальним роботам трьох, особисто відібраних, юнаків із сільськогосподарської школи. Серед них був і А.Л. Островський. Після завершення навчання вони виконували знімання в різних місцях області. А.Л. Островський виконував роботи у Яришівському районі.

На початку 1944 року, після звільнення Галузинців від фашистської окупації, А.Л. Островського призвали до війська і вже у квітні 1944 року він був на фронті під Коломиєю на Гуцульщині. Спочатку служив заряджаючим на батареї 45-ти міліметрових гармат, а згодом – артилерійським розвідником на батареї 76-ти міліметрових гармат 1161-го стрілецького полку Шепетівської Червонопрапорної дивізії 18-ї армії IV-го Українського фронту. Його бойовий шлях від Коломиї проліг через Долину, Сколе, Верхнє Синьовидне, Сваляву, Мукачеве, Ужгород (Україна), Міхаловіце, Кошице (Словаччина), Бельск (Польща), Ружомбрек (Словаччина), Опаву (Чехія), Щецин (Польща), Остраву та Оломоуц (Чехія) і закінчився під Златою Прагою 13 травня 1945 року. Сміливість та відвага молодого артилерійського розвідника відзначені орденами Слави III ступеня, 8 медалями та численними подяками від вищого командування.

Після демобілізації 25 вересня 1945 року А.Л. Островський повернувся додому і почав працювати помічником старшого землевпорядника Вовковинецького райземвідділу. Бажаючи продовжити перерване війною навчання, він восени 1946 року вступив до лав студентів геодезичного факультету ЛПІ, де обрав спеціальність “Астрономогеодезія”. Під час канікул працював землевпорядником у рідному районі.

У 1951 році, після закінчення з відзнакою політехнічного інституту, був запрошений професором А.Д. Моторним на посаду асистента кафедри геодезії, де і працює безперервно 52 роки. У тому ж році Аполлінарій Львович одружився з Валентиною Анатоліївною Волонтирець, в щасливому подружжі народились дві доньки – Світлана й Олена.

За пропозицією професора А.Д. Моторного, Аполлінарій Львович обрав темою своїх наукових досліджень вивчення й врахування впливу атмосферної рефракції на результати геодезичних вимірювань. Вирішення цієї складної й актуальної проблеми стало метою наукового життя Аполлінарія Львовича, його колегам і учням дало змогу створити відому у науковому світі – Львівську школу рефракції.

Восени 1954 року А.Л. Островський узяв участь у першій науковій експедиції кафедри геодезії – в районі м. Берегове Закарпатської області. Під час експедиції, якою керував професор А.Д. Моторний, Аполлінарій Львович виконав свої перші дослідження бокової рефракції. Таких експедицій у його житті було потім дуже багато.

У 1956 році було видано монографію А.Л. Островського “Геодезичні роботи при будівництві обертових печей цементних заводів”, яка підсумувала його чотирирічні дослідження й тематику якої продовжують розробляти на кафедрі. У 1958 році А.Л. Островський видає наступну монографію – “Дослідження бокової рефракції у полігонометрії”, а 26 березня 1959 року успішно захищає кандидатську дисертацію з цієї тематики. Звання доцента йому присвоєно 23 жовтня 1963 року. З 1964 року Аполлінарій Львович починає керувати аспірантами і вже в 1967 році успішно захистив кандидатську дисертацію його перший аспірант І.Н. Кметко.

Грунтовні теоретичні розробки та результати численних експериментальних досліджень лягли в основу докторської дисертації А.Л. Островського, яку він захистив 30 травня 1973 року. Дисертацію було присвячено питанням впливу рефракції у триангуляції зі світлота радіовіддалемірними вимірюваннями.

З 1977 по 1993 рік професор Островський А.Л. очолював кафедру геодезії Львівської політехніки, на якій плідно працює і сьогодні. З 1979 року він керує галузевою науково-дослідною лабораторією ГНДЛ-18. За час, що минув, колектив кафедри геодезії збільшився кількісно і якісно – 15 докторів та кандидатів наук. Свідченням високого авторитету кафедри та її завідувача в Україні стало призначення її опорною для геодезичних кафедр семи вищих навчальних закладів Західного регіону України. Аполлінарій Львович очолював регіональну спеціалізовану Раду з захисту докторських дисертацій з геодезії, є членом Навчально-методичної ради Міністерства освіти і науки України, членом редакційних колегій усіх часописів із геодезії та інженерної геодезії, які видають в Україні, головним редактором наукового журналу “Геодинаміка”.

За 50 років наукової діяльності професором Островським А.Л. опубліковано близько 200 наукових праць, видано підручник “Геодезичне приладознавство” та 6 монографій. Під його керівництвом більше ніж 30 пошукувачів та аспірантів захистили кандидатські та докторські дисертації.

Серед учнів Аполлінарія Львовича – директор Головної астрономічної обсерваторії, академік Національної Академії наук України – Я.С. Яцків, директор інституту геодезії НУ “Львівська політехніка” професор Зазуляк П.М., декан інституту геодезії НУ “Львівська політехніка” професор Тревого І.С., професори Я.М. Костецька, О.Л. Дорожинський, Л.М. Перович, О.М. Марченко, П.Г. Черняга, академік М.Р. Андронатій (Молдова), професор А.С. Суюнов (Узбекистан), директори інститутів Укргеоінформ Ладан Т.О., Укрінжгеодезія – Чорнокінь В.І., голова Комітету з геодезії республіки Беларусь Г.С. Таразевич, завідувачі кафедр доценти Ф.Д. Заблоцький, О.І. Мороз (НУ “Львівська політехніка”), М.П. Лісевич (Український технічний університет нафти та газу) та багато інших.

Завдяки плідній науковій, педагогічній та громадській діяльності професор А.Л. Островський здобув заслужену повагу і визнання в університеті та геодезичному виробництві і відзначений медалями “Ветеран праці” (1983), “Почесний геодезист СРСР” (1983), “Почесний геодезист України” (1988), “Заслужений діяч науки й техніки України” (1993), “Відмінник освіти України” (2001). Він – стипендіат Президента України (1999).

Професор Островський А.Л., незважаючи на свій вік, читає лекції з дисциплін “Топографія” та “Геодезія”, працює над підручниками з них. Активно займається і науково-дослідною роботою. Тільки за останні п'ять років він був учасником і виступав із доповідями на XXII (Відень, Австрія, 1997), XXIII (Ніцца, Франція, 1998), XXIV (Гаага, Нідерланди, 1999), XXV (Ніцца, Франція, 2000), Генеральних асамблеях Європейського Геофізичного Союзу, Європейській конференції з геодезичних мереж (Дубровник, Хорватія, 2001), Міжнародній геодезичній конференції (Жешув, Польща, 2002).

Свідченням високої поваги з боку наукової геодезичної громадськості до А.Л. Островського є той факт, що упродовж останніх десяти років він очолював, започатковані ним, Міжнародні конференції в Алушті (Крим) із тематикою “Геоінформаційний моніторинг навколишнього середовища – GPS і GIS технології”, які відбуваються кожного року.

**Бажаємо Вам, шановний ювіляре, подальшої творчої наснаги,
зичимо міцного здоров'я та успіхів.**

О.І. Мороз, завідувач кафедри геодезії Національного університету
“Львівська політехніка”.

В.І. Ващенко, старший викладач кафедри геодезії
Національного університету “Львівська політехніка”